

Modulis

Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencija

Parengė:

Genutė Gedvilienė

Egidijus Stancikas

Dalia Staniulevičienė

Kaunas, 2015

Įvadas

Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetenciją apjungia *mokymosi mokytis ir kultūrinio sąmoningumo* kompetencijos. Suaugusysis siekia vadovautis turima mokymosi ir veiklos patirtimi, naudojant ir pritaikant žinias, įgūdžius ir gebėjimus asmeninėje, profesinėje ir visuomeninėje veikloje.

Atliktų tyrimų rezultatai atskleidė, kad labai skirtingai suaugusieji lavinasi kultūrinio sąmoningumo ir mokymosi mokytis gebėjimus, dažniausias svarbiu motyvu tampa - tam tikrų gebėjimų reikalingumas. Tokį suaugusiųjų supratimą formuoja išorės tendencijos, t. y. ekonominė ir socialinė būseną. Kita vertus, pripažįstama, kad vienas esminių mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimosi veiksnių yra pačio suaugusiojo nuostata į saviugdą ir požiūris į mokymąsi visą gyvenimą.

Mokymosi mokytis kompetencija suprantama kaip piliečio gebėjimą būti aktyviu dalyviu pilietinėje visuomenėje. Europos komisijos rekomendacijos rėmuose yra įterpiama tokia mokymosi mokytis koncepcijos apibrėžtis: mokymasis mokytis reiškia gebėjimą atkakliai mokytis, organizuoti savo mokymąsi, įskaitant mokymąsi veiksmingai valdant laiką ir informaciją, asmeniškai ir grupėse (Bendrieji visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimai. Europos orientaciniai metmenys, 2007).

Kultūrinio sąmoningumo kompetencijos gebėjimai yra tokie, kaip suvokti meno svarbą saviugdai, suprasti meno kūrinių poveikį asmenybės ugdymuisi, pritaikyti meninio kūrinio teikiamą informaciją saviugdai, išreikšti save meno srityje, vertinti kultūrinio sąmoningumo proceso svarbą asmeniniame gyvenime. *Kultūrinis sąmoningumas* yra suvokiamas kaip asmens kompetencija, kuri reiškiasi mokėjimu pripažinti, gerbti, saugoti kultūrinę įvairovę ir dalyvauti socialiai vertingose kultūrinės raiškos veikloje. Ši samprata siejama su ugdymu kultūroje, kuris apima žmogaus žinias, tikėjimą, meną, moralę, įstatymus, papročius ir visa kita, ką žmogus įgyja būdamas visuomenės dalimi. Asmens saviugda, kaip sudedamoji ugdymo proceso dalis yra labai svarbi kultūrinio sąmoningumo ugdymui. Asmens poreikis ugdytis ir skatinti sąmoningumą atsiranda tik tuomet, kai asmuo nėra patenkintas esama padėtimi ir siekia pokyčių karjeroje. Kūrybinė raiška leidžia žmogui naudojant savo gebėjimus atrasti naujus ir originalius sprendimus, daryti ką nors unikalaus, atrasti naujus darinius, naudotis platesne nei duota informacija, nekonvencionaliai mąstyti, valdyti situacijas, tobulinti ar keisti pasaulį, kad šis geriau atitiktų žmonių poreikius. Kūrybiškumo raiška žmogaus gyvenime yra būtina, o menas padeda ugdyti kūrybiškumo kompetenciją. Visas ugdymo procesas turi vykti remiantis meniniu procesu, nes tai jausmų ir kūrybiškumo išlaisvinimas. Menų naudojimas gyvenimiškose situacijose leidžia pajusti mus supančią harmoniją, suvokti aplinką

visais mums duotais jutimais, tapti jautresniais, pastabesniais, dėmesingais, gailestingais ir kuriančiais. Menas ragina keisti savo sampratą, nekreipiant dėmesio į galimus sunkumus. Meninėje kūryboje žmonės patiria visišką laisvę. Kūrybiškumas kasdieniame gyvenime įgalina išlaisvinti pasikartojančias emocijas, spręsti problemas ir krizes, ieškoti ir atrasti alternatyvių, pagarbių sau ir kitiems priemonių.

Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimo modulio *tikslas* yra atvejų pavyzdžiais grindžiant, lavinti mokymosi mokyti ir kultūrinio sąmoningumo kaip mokymosi asmenybės ir pilietiškumo kompetencijos sudedamųjų dalių gebėjimus asmeninėje, profesinėje ir visuomeninėje veiklose.

Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimo modulio struktūrą sudaro šios dalys, kaip: *įvadas, atvejų pavyzdžiai, mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimosi užduotys ir baigiamasis žodis.*

Įvade pristatomas mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos samprata ir ją sudarančios kompetencijos ir jų gebėjimai.

Pristatomi *šeši atvejai*, kurie iliustruoja tam tikras asmenines, profesines ir gyvenimiškas situacijas. Atvejai gali būti ugdomieji pavyzdžiai, kaip gyvenime elgtis arba nesielti. Žmogus per gyvenimą save išreiškia ir gali atlikti įvairių vaidmenų, o visa tai priklauso nuo jo poreikio turėti ir naudoti kompetencijas, nuo jo požiūrio į gyvenimą ir į mokymąsi visą gyvenimą.

Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimosi užduotys pristatytos nuoseklia struktūruota seka: *Užduotys, susijusios su asmeniniu tobulėjimu, užduotys, susijusios su profesine veikla, darbo paieška arba karjera ir užduotys, susijusios su dalyvavimu visuomeninėje veikloje.* Užduotys turi platų įvairumą. Vienose išryškinti mokymosi mokyti gebėjimai, kitose skatinami kultūrinio sąmoningumo įgūdžiai ir trečia – kai kurios užduotys orientuotos į pilietiškumo saviugdą ir vystymą. Lavinimosi užduotys suteiks platesnį vaizdą ir galimybes vystyti karjerą ar įsitvirtinti darbo rinkoje. Lavinimasis praktikuojant veda į asmeninį, profesinį ir visuomeninį augimą, siekiant įgyti geresnių įgūdžių profesiniuose ir asmeniniuose santykiuose.

Baigiamajame žodyje, autoriai trumpai nusakys, o ką ir kaip jiems pavyko modulyje pasiekti planuotus tikslus.

1. Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos Atvejų analizė

Šioje modulio dalyje yra pristatomi penki mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos atvejai. Kaip jau buvo minėta įvade, šią kompetenciją apjungia suaugusiojo gebėjimas mokytis ir siekimas kultūrinio sąmoningumo įgūdžių. Todėl pateikti atvejai apjungia platesnį kontekstą. Tegul kiekvienas pateiktas atvejis jums suteikia patirtinio mokymosi. Sėkmės juos skaitant, analizuojant savikontrolės klausimus.

I-asis atvejis – suaugusiojo profesinis tobulėjimas

D ir J yra jaunavedžių pora. Jie grįžo po atostogų turo po Europą į savo naują būstą su nedideliu dar neįrengtu kiemeliu. Po atostogų neišblėsę įspūdžiai ir draugų vizitai, tačiau J ir D iš svečių išgirsta pastebėjimų, kad viskas jų buityje labai gražu, tik kiemelis nebaigtas įrengti.

J vienas ūkio darbų dirbti nebuvo pratęs, o D labai darbšti ir smulkmeniška vis dažniau nerimauja ir nori pabaigti nebaigtus darbus. Taigi, kartu su J, sėdę prie kompiuterio, ieško techninių sprendimų kiemeliui įrengti. Norėdami sutaupyti, nusprendžia, kad kiemelį įsirenginės patys. D rūpintis apželdinimu, o J grindiniu, lauko židinio įrengimu. Tačiau, J teigimu, jis kai kurių techninių sprendimų vienas atlikti negali, tad į talką pora nusprendžia pasikviesti artimuosius, kurie tokius darbu yra dirbę. Darbai prasideda. Po kiekvienos darbo dienos D su J aptaria nuveiktus darbus ir planuoja rytojaus veiklą. Pora surašo būtinų pirkinių bei svarbių darbų sąrašą, bei vardus tų žmonių, kurie gali padėti, patarti, atliekant tam tikrą sudėtingesnę užduotį. Darbai sparčiai juda į priekį.

Savikontrolės klausimai:

Kokią įvardintumėte atvejyje aprašytos situacijos problemą?

Kokius mokymosi mokytis gebėjimus šioje situacijoje pritaikė D ir J?

Kaip pasireiškė gebėjimas spręsti problemas pateiktoje situacijoje?

Įvardinkite koks gebėjimas/ai padeda porai lengviau surasti sprendimus ir siekti tikslo šioje situacijoje.

Kaip Jūs spręstumėte aprašytame atvejuje iškilusias problemas? Išvardinkite kelis galimus situacijos sprendimo būdus.

II-asis atvejis- asmeninė raiška mokantis

Pensinio amžiaus sutuoktinių pora O ir M gyvena sodyboje Kauno rajone. Gaudami pensijas, stengdamiesi gyventi taupiai, laiko bites, augina daržoves, tokiu būdu padeda dar ir savo vaikams ir vaikaičiams.

Vasaros metu trys vaikaičiai (20 m. J, 18 m. I ir 14 m. R) svečiuojasi pas senelius. Taip ir seneliams smagiau, bei daugiau darbo rankų prie ūkio. Tačiau seneliai, siekdami, kad anūkai noriai dirbtų ūkio darbus, stengiasi sugalvoti būdų, kaip juos įtraukti į įvairius darbus.

J studijuoja gamtos mokslus ir domisi bitininkyste. Taigi senelis pasikviečia jį padėti bityne, tainaudinga praktinė patirtis Jonui. Taip pat tai yra galimybė seneliui perduoti savo patirtį ir pamokyti vaikaičių įvairių gudrybių, prižiūrint bites.

Ieva mėgsta šeimininkauti, jai sekasi gaminti įvairius troškinius. Tad močiutė pasiūlo I prisirinkti tokių daržovių, kurių yra sode, kad pagamintų gardų troškinį šeimai, o taip pat ir atsargų žiemai.

R domisi gėlėmis, ji laiką leidžia gėlyne, rinkdama žiedlapius, juos džiovindama, vis papildydama savo gėlių kolekciją. Tokiu būdu močiutei lengviau: sausas šakeles, nužydėjusius žiedus yra kam nukirpti ar išdygusias piktžoles išrauti. R – pagalbininkė šioje srityje.

Savikontrolės klausimai:

Kokią įvardintumėte atvejuje aprašytos situacijos problemą?

Kokie mokymosi mokytis gebėjimai panaudoti šiame atvejuje?

Kokios mokymuisi mokytis svarbios žmonių savybės išryškėjo šiame atvejuje?

Kaip Jūs elgtumėtės senelių vietoje aprašytu atveju? Kokius turimus savo įgūdžius mokymosi mokytis srityje panaudotumėte?

III-asis atvejis – Teatras ir pedagogika

LRT studijoje vyksta laida „Teatras ir pedagogika“. Dialogo dalyviai – aktorius, teatre dirbantis su vaikais bei turintis ryškią kultūrinę patirtį ir pedagogas, pasižymintis universalia teorine praktika. Taigi, eteryje akivaizdi akistata tarp dviejų skirtingą kultūrinį sąmoningumą turinčių žmonių. Aktorius su kultūrine įvairove susiduria tiesiogiai dalyvaudamas kultūrinės raidos veikloje, savo kultūrinį patyrimą perteikdamas bręstantiems individams. Jo minčių srautas remiasi realia praktika, tačiau teorinių žinių stygiu. Pedagogo dėstomose mintyse pastebimas ribotumas, kurio susiformavimo priežastis - teorinių žinių perteklius. Taigi, susiduria skirtingos kultūrinės kompetencijos atstovai. Viena vertus, abiejų siekiamybė yra ta pati – ugdyti kultūrinius procesus ir savo asmeninę patirtį perteikti tam tikrai visuomenės daliai. Tačiau išsiskiria šių patirčių poveikumas – aktoriaus minčių srautas, paveiktas jo asmeninio kūrybinio potencialo, pateikiamas universaliau ir tokiu būdu tampa priimtinesnis platesniam klausytojų ratui. Pedagogo požiūris atsiskleidžia remiantis teorinių žinių gausa, todėl klausytojų, galinčių tapti jo požiūrio šalininkais, skaičius ženkliai mažesnis. Tačiau laidos sumanytojų lūkesčiai pateisinami – teorinių ir praktinių žinių sandūroje atsiskleidžia kultūrinės kompetencijos poreikis ir realizacija. Aktoriaus praktinės žinios – žodžio, minties raidos sklandumas, profesinė gera savijauta prieš kameras, dialogo tęstinumo palaikymas atskleidžia gebėjimą mintis perteikti suprantama, aiškia kalba bei aktualiai kiekvienam stebinčiajam. Teorinės žinios praplečia akiratį, tačiau susiduria su perdavimo – komunikacijos ir dialogo problema, tai lemia temos uždaramą ir neiškomunikavimą auditorijai.

Savikontrolės klausimai:

Kokios priežastys pedagogui riboja įtaigiai išreikšti save?

Kokios išsiugdytos asmeninės savybės padeda aktoriui laisviau jaustis studijoje?

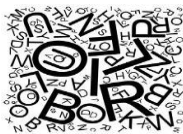
Ką galėtumėte patarti aktoriui ir pedagogui?

Kokią (-ias) savybę (-es) norėtumėte išsiugdyti Jūs, išanalizavę šį atvejį? Kaip tai galėtumėte įgyvendinti?

IV-asis atvejis – Tolerancija – kas tai?

Vidutinio amžiaus lietuvis pakviečiamas į darbo pokalbį tarptautinėje įmonėje. Šios įmonės vadovas yra kitatautis, kitos rasės bei religijos atstovas. Taigi, susiduriama su kultūriniu dialogu, kuomet abiem dalyviams privalu tinkamai panaudoti savo asmeninį tolerancijos lygmenį. Potencialus darbuotojas turi pakankamai darbo patirties tarptautiniame kontekste, todėl nestokoja įvairių kultūrinių patirčių. Globalaus akiračio ir gyvenimiškos patirties turėjimas suteikia šiam žmogui galimybę tinkamai komunikuoti su įvairių tautybių, rasių ir religijų atstovais. Todėl tarp darbdavio ir kandidato į darbuotojus sukuriama tolerancija paženklintas komunikacinis produktas. Būtent gebėjimas toleruoti, įsiklausyti į kito asmens poziciją, tampa pagrindiniu aspektu, padedančiu susiformuoti produktyviam darbo pokalbiui. Nepaisant kultūrinės ir socialinės aplinkos skirtumų, įvyksta liberalių pažiūrų šalininkų susitikimas, kuriame gausu intencijų suprasti vienas kito poreikius, požiūrius, nuomones. Pats tolerancijos buvimo faktas XXI a. visuomenėje turėtų funkcionuoti kaip savaime suprantamas reiškinys komunikaciniu atžvilgiu, tačiau darbdaviui teko susidurti su kitų kandidatų tolerancijos ir komunikacinių įgūdžių stoka. Todėl aptariamas asmuo, pasižymintis atitinkama profesine kompetencija bei deramais bendravimo įgūdžiais, yra sėkmingai įdarbinamas tarpkultūrinių projektų vadovo pareigose.

Savikontrolės klausimai:

Kaip pasireiškia įsidarbinančiojo kultūrinis sąmoningumas šiame atvejuje? Kokios kultūriniam sąmoningumui svarbios žmogaus savybės čia išryškėja?

Kas paskatina darbdavį pasitikėti šiuo asmeniu, priimant Jį į šias pareigas?

Kaip Jūs suprantate žodžio Tolerancija prasmę?

Ką sau galėtumėte patarti, išanalizavus šį atvejį?

V-asis atvejis – Pilietiškumas kaimo bendruomenėje

I X rajono Y kaimą atvyko daugiavaikė, socialiai tvarkinga šeima. Gyvenimo situacija, nepriteklus ir kitos negandos privertė šeimą keisti gyvenamą vietą ir prisitaikyti prie naujos aplinkos, įsikurti apleistoje sodyboje.

Šeimos kaimynai, aplankę naujakurių šeimą, kurioje gyvena mama, tėtis ir 5 mažamečiai vaikai, suprato, kad nauja pradžia tikrai sunki. Tad kaimynai greitai nusprendė veikti: informavo kitus kaimynus, visi kartu netruko pagelbėti šeimai. Vienas kaimynas A padėjo sutvarkyti seno naujakurių namo krosnį, kaimynė B savo sūnų elektriką paprašė pagelbėti šeimai ir sutvarkė elektros instaliaciją name. Kaimynas C ir F su naujakurių šeimos tėčiu pastatė šiltnamį bei apkalė seną tvartą ir pritaikė ją laikyti vištas, kurias padovanojo močiutė D. Kaime gyvenanti gėlininkė E patarė mamai, kaip sutvarkyti namų aplinką, atnešė įvairių augalų daigelių ir sėklų. Tokiu būdu šeima kibo į savo naujo gyvenimo pradžia.

Savikontrolės kausimai:

Kaip pasireiškė kaimo bendruomeniškumas šioje situacijoje?

Įvardinkite kokius dalyvių gebėjimus išryškėjo minėtame atvejuje?

Kaip Jūs pasielgtumėte tokioje situacijoje, būdamas šeimos kaimynų vietoje?

Kaip galėtumėte skirtis situacija, jeigu vietos bendruomenė liktų abejinga naujakurių šeimai?

2. Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimosi užduotys

Modulio *Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos lavinimosi* užduotys išdėstytos suaugusiųjų gebėjimams ir įgūdžiams tobulinti trimis kryptimis, t. y. užduotys, susijusios su asmeniniu tobulėjimu; užduotys, susijusios su profesine veikla, darbo paieška arba karjera, užduotys, susijusios su dalyvavimu visuomeninėje veikloje. Kiekvienoje pateiktoje užduotyje yra suformuluotas supratimo ir naudojimo nuoseklumas (užduoties pavadinimas, paskirtis, atlikimo reikalavimai, naudojamos priemonės ir kt.). Po kiekvienos lavinimosi užduoties yra pateikta *atliktos užduoties savianalizė*. Šioje dalyje kai kurie suformuluoti klausimai saviugdai, kiti pamąstymui, tretį refleksijai.

Kitaip tariant, užduotys skirtos individualiam ir komandiniam suvokimui apie tai, *ką?*, *kaip?* ir *kam?* svarbi viena ar kita, kompetenciją lavinanti užduotis.

Sėkmės atliekant užduotis.

2.1. Užduotys, susijusios su asmeniniu tobulėjimu

Užduotis - 1

Užduoties pavadinimas – Kaip aš mokausi?

Užduoties paskirtis – Ši užduotis orientuota į gebėjimų, susijusių su besimokančiojo asmeniniu tobulėjimu.

Atlikimo reikalavimai – Pateiktame klausimyne pažymėkite tik tris (3) iš pateiktų dvylikos (12) Jums pačius svarbiausius teiginius. Užduočiai atlikti reikalingas klausimynas su 12 teiginių ir priemonės pažymėti teiginius, taip pat atsakius ir grupelėse/je aptarus, padalinama teorinė medžiaga.

Klausimynas

- ☐ 1. Aš esu kruopštus/i ir apdairus/i
- ☐ 2. Esu racionalus/i ir logiškas/a
- ☐ 3. Man patinka paaiškinimai ir užuominos „kaip atlikti“ kai aš mokausi
- ☐ 4. Esu lankstus/i ir atviras/a idėjoms

- ☐ 5. Esu nuodugnus/i ir metodiškas/a
- ☐ 6. Mėgstu skaityti/stebėti
- ☐ 7. Man patinka realistiški planai
- ☐ 8. Aš praktiškas/a ir „stoviu ant žemės“
- ☐ 9. Esu laimingas/a išbandydamas/a naujus dalykus
- ☐ 10. Mėgstu klausinėti tiriančius klausimus
- ☐ 11. Mėgstu įsitraukti, dalyvauti
- ☐ 12. Mėgstu žinoti teisingus atsakymus

Užduoties atlikimo seka: Užduoties atlikimo etapai.

Pirmas etapas – perskaičius pateiktus teiginius, pažymėti tik 3 iš 12

Antras etapas– įsivertinti pagal pateiktą informaciją kokiam tipui besimokantysis priklauso:

aktyvistas, reflektorius, teoretikas, pragmatikas

Trečias etapas – aptarti kiekvienam besimokančiojo tipui būdingas savybes ir tinkamiausias mokymosi strategijas

Kokybiško užduoties atlikimo kriterijai vertinimui:

Atlikus užduotį, pažymėjus tris atsakymus, dalyviams pateikiami galimi atsakymų variantai

Tie, kurie pažymėjo **4,9,11** teiginius yra **aktyvistai**

Pažymėję **5,1,6** teiginius – yra **reflektoriai**

Tie, kurie pažymėjo **2,12,10** – **teoretikai**

Pažymėję **3,7,8** teiginius - **pragmatikai**

Pažymėjusieji skirtingus derinius, negu pateikti aukščiau – **multi-besimokantieji**

Vertinimo charakteristikos

Aktyvistas: aktyvus asmuo, mėgstantis naujus dalykus. Aktyvūs besimokantieji apibūdinami, kaip žmonės, kuriems patinka naujos patirtys, mėgaujasi įvairiais dalykais, kaip viskas vyksta ir entuziastingai pasitinka kiekvieną sensaciją. Tai žmonės, kurie pasineria į kiekvieną naują patyrimą, neieško trūkumų ir stengiasi užimti centrinę poziciją. Jiems lengvai nusibosta monotonija ir mėgsta dalyvauti, veikti: laimingi, dirbdami su kitais žmonėmis, kiekvieną sunkumą mato, kaip išsprendžiamą problemą. Žmonės, mėgstantys aktyviai mokytis, jiems patinka mokytis žaidimų pagalba, atlikti komandines užduotis ir dalyvauti rolių žaidimuose.

Strategijos, kurias mėgsta aktyvistai:

- Darbas su kitais žmonėmis
- Paaiškinančių, patikslinančių klausimų uždavimas
- Išvadų darymas
- Fizinis atsakas

Reflektorius: žmogus, mėgstantis stebėti, analizuoti ir tyrinėti. Reflektyvūs besimokantieji yra apibūdinami, kaip apdairūs, mąslūs, besilaikantys atokiau žmonės, mėgstantys stebėti kitus žmones

ir užimantys galines vietas klausytojai. Pasižymi, kaip nekalbūs žmonės ir savo laiką skiria visų galimybių, požiūrių apsvarstymui, o tik po to veikia.

Strategijos, kurias mėgsta reflektoriai:

- Sistemingas organizavimas
- Savęs vadyba
- Savęs įsivertinimas
- Grupavimas
- Klausimų išsiaiškinimui pateikimas
- Vertimas
- Perteikimas
- Išvadų darymas
- Užrašų vedimas
- Dedukcija
- Sujungimas

Teoretikas: besidomintis teorijomis ir tyrimais. Teoretikais vadinami tie, kurie mokosi tyrinėdami pagal bendras taisykles, mokosi logine seka, loginiais žingsniais. Jie naudojami visais kognityvinių žinių etapais (pavyzdžiui, Bloom teorija). Mėgsta praeiti žingsnis po žingsnio, nuosekliai visus procesus, nemėgsta intuityvių šuolių. Galvoja simboliais, naudojami taisyklėmis, efektyviai ir kruopščiai mokosi; pirmumą teikia mokymosi veikloms, metodiškai, tyrinėjančioms tarpusavio ryšį tarp idėjų, principų ir pagrindinio pritaikomumo pavyzdžių.

Strategijos, kurias mėgsta teoretikai:

- Sistemingas organizavimas
- Savęs vadyba
- Savęs įsivertinimas
- Grupavimas
- Klausimų išsiaiškinimui pateikimas
- Užrašų vedimas
- Dedukcija
- Sujungimas

Pragmatikas: besidomintis praktiniais dalykais. Pragmatikai – žmonės, mėgstantys mokytis, išbandydami idėjas praktikoje. Jie nori dirbti, susidūrę su iššūkiais, entuziastingai naudojami

veiksmų planu; jiems bendri principai nėra labai svarbūs, pagrindinis kriterijus, atsakantis į klausimą „ar tai veiksminga?“ Žmonės pragmatikai mėgsta mokytis tvirtai jausdami pamatą, kiek galima arčiau tikroviškumo, patinka darbas kompiuteriu, imituojant realias darbinės situacijas ir patirtis darbinėje aplinkoje.

Strategijos, kurios patinka pragmatikams:

- Grupavimas
- Savęs įsivertinimas
- Kartojimas
- Garsas
- Dedukcija
- Sujungimas

Atliktos užduoties savianalizė

- Įsivertinę, apibūdinkite save kaip besimokantįjį grupelėje;
- Kokiam besimokančiųjų tipui save priskirtumėte;
- Sudarykite aktyvistų, reflektorių, teoretikų, pragmatikų ir multikų grupes. Kiekvienos grupelės užduotis – paruošti pristatymą, atspindintį savosios grupelės pavadinimą („aktyvistai“, „reflektoriai“, „teoretikai“, „pragmatikai“, „multikai“).

Užduotis - 2

Užduoties pavadinimas – Mano poreikis menui

Užduoties tikslas – patikrinti asmeninį meno poreikį. (Šalia teiginio parašykite skaičių, kiek kartų tai darėte).

Užduoties paskirtis – Ši užduotis skirta asmens kultūrinio sąmoningumo saviugdai, savivertės stiprinimui ir meno supratimui

Atlikimo reikalavimai – Užduotį reikia atlikti individualiai. (Šalia teiginio parašykite skaičių, kiek kartų tai darėte). Atsakykite:

- Kiek per vieną žiemos mėnesį perskaitau knygų?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį aplankau meno parodų?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį aplankau muziejų?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį aplankau klasikinės muzikos koncertų?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį aplankau populiariosios muzikos koncertų?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį aplankau liaudies muzikos koncertų?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį žiūriu spektaklius teatre?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį žiūriu spektaklius kultūros namuose?
- Kiek per vieną žiemos mėnesį žiūriu spektaklius transliuojamus per televiziją?

Atliktos užduoties savianalizė

- Įvertinkite dešimtbalėje sistemoje savo išsiugdytą poreikį profesionaliam menui.
- Užrašykite ant to paties lapo 2-3 priežastis, pagrįsdami įsivertinimo rezultatą.
- Užrašykite vieną, pirmiausiai toptelėjusį, sprendimą situacijai gerinti.

Užduotis - 4

Užduoties pavadinimas – Asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi vaidmenys

Užduoties tikslas – padės jums stiprinti asmenybinius ir pilietinius gebėjimus.

Priemonės – spalvoti rašikliai, popierius.

Užduoties paskirtis – Prisiminkite savo dalyvavimo bendrose veiklose su kitais kolegomis ar darbuotojais, mokantis pilietiškumo patirtį ir užpildykite vaidmenų apibūdinimo lentelę pagal Belbin'o vaidmenų klasifikaciją, nurodydami tokias to vaidmens savybes, kurias jūs patys patyrėte ar pastebėjote realiose gyvenimo situacijose.

Atlikimo reikalavimai – Užduotis atliekama dviem etapais.

A etapas. Užduoties atlikimui rekomenduotinas nuoseklumas. Aprašykite kiekvieną vaidmenį. Pateikite savo patirtį ir pasitikrinkite.

Vaidmuo	Savybės, kurias priskirtumėte vaidmeniui
Bendruomenės narys darbuotojas	
Iniciatyvus naujoms idėjoms	
Proceso kūrėjas	
Padedantysisi	
Nuomonių generuotojas	
Kokybiškos veiklos skatintojas	
Tarposavio santykių kūrėjas	
Veiklų užbaigėjas	

B etapas. Asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi tikslų formulavimas

Aptarkite ir susisteminkite A dalyje vaidmenis. Priskirkite ir įvertinkite kiekvieną vaidmenį, nusakydami jų įsipareigojimus. Užduotį atlikti nuosekliai planuodami.

Planavimas

IDĖJOS

Ką jūs darysite, kad visos besimokančiųjų ar kartu dirbančiųjų idėjos būtų išgirstos ir apsvarstytos?

ŽMONĖS

Kaip jūs įtrauksite visus asmenis į aktyvų dalyvavimą ir parodysite, kad jų indėlis yra vertingas?

PROCESAS

Kaip užtikrinsite, kad jūsų veikla būtų gerai organizuota ir efektyviai naudotų turimus resursus?

PRODUKTAS

Kaip užtikrinsite, kad galutinis rezultatas būtų aukščiausios kokybės, priklausomai nuo turimų resursų?

Atliktos užduoties savianalizė

- Kuriuos iš aprašytų vaidmenų jūs prisiimate dažniausiai?

- Kodėl jūsų manymu, jūs juos prisiimate? Kokių kriterijų pagrindu jūs tai teigiate?
- Kuo šių vaidmenų savybės padeda jums įgyti ar tobulinti pilietiškumo gebėjimus?
- Ar jums svarbus planavimas ir kodėl?

- Uždutis - 5

Užduties pavadinimas – Socialinė sąveika ir “Aš” teiginiai

Užduties tikslas – vystyti asmeninį tobulėjimą: padidinti įtikinėjimo, tvirtinimo (atkirčio) įgūdžius.

Priemonės: kopija su aprašyta veikla ir rašiklis kiekvienam dalyviui. Žirklys, vienas puodelis, kortelės užrašams, skrybėlė ar krepšelis.

Užduties paskirtis – pagerinti įtikinėjimo įgūdžius.

Užduties atlikimo seka: paaiškinkite veiklos tikslą. Padalinkite priemones. Išrinkite dalyvį iš grupės, kuris garsiai visai grupei perskaitys “Aš” teiginius. Iškirpkite visus vaidmenų žaidimų lapelius ir sudėkite į skrybėlę ar krepšelį. Grupelės nariai suskirstomi poromis, instruktorius taip pat gali įsitraukti, jei grupelėje dalyvauja nelyginis dalyvių skaičius. Vienas iš poros perskaito teiginį iš lapelių, o kitas dalyvis turi atsakyti, panaudodamas “Aš” teiginį.

Kokybiško užduties atlikimas:

- Naudoti spalvotus rašiklius kūrybingumui paskatinti;
- Teikti individualią pagalbą dalyviams;
- Paaiškinti neaiškius žodžius.

Apibūdinimai

Agresyvus žmogus kai negerbia kito žmogaus teisių. Toks žmogus nuolat naudoja „Tu“ kreipinius, nuolat kaltina, peikia kitą žmogų

Pasyvus yra toks žmogus negali pakovoti už savo asmenines teises. Tokiems žmonėms sunku pasakyti “ne” kitiems. Pasyvūs žmonės leidžia kitiems būti pranašesniems, nusileidžia.

Kryptys: peržvelkite visus „Aš“ teiginius, pateiktus žemiau lentelėje. Iškirpkite visas *vaidmenų žaidimo* frazes ir sudėkite į skrybėlę ar krepšelį. Dirbkite poroje su partneriu panaudodami abiejų rūšių teiginius.

Aš nenoriu	Aš labiau linkęs nedaryti	Man neįdomu
Aš nemanau, kad tai man geriausia	Aš geriau ne	Aš nenoriu leisti
Aš jaučiu, kad geriau jei	Ką aš norėčiau daryti, tai	Aš galvoju, kad būtų geriau jei
Aš nenoriu, bet ačiū	Man nepatinka ta mintis	Aš tuo nesižaviu

Užuominos „Aš“ teiginių panaudojimui

Būkite drąsus ir užtikrintas/a panaudodamas/a „Aš“ teiginį.

Kalbėkite aiškiai ir tvirtai

Vaidmenų žaidimai

- Kažkas ruošiasi pagrobti kažką iš parduotuvės ir prašo Jūsų prisijungti
- Keistuolis paprašo Jūsų kartu pasivažinėti automobiliu
- Kažkas nori nuo Jūsų nusirašyti testo atsakymus
- Kažkas iš Jūsų nori išvilioni 5 EUR
- Kažkas nori, kad Jūs praleistumėte užsiėmimą ar išeitumėte anksčiau namo iš darbo be leidimo
- Kažkas paprašo Jūsų kartu vartoti narkotikus
- Kažkas paprašo Jūsų kartu atlikti pavojingus dalykus, pavojingai elgtis
- Kažkas paprašo Jūsų apipurkšti sieną dažais
- Kažkas nori, kad Jūs atliktumėte nuobodžius jiems/joms pavestus tvarkymo darbus

Atliktos užduoties savianalizė

1. Ko ši veikla iš Jūsų reikalauja?
2. Kodėl svarbu naudoti „Aš“ teiginius?
3. Kas nutiktų, jeigu Jūs negalėtumėte pasipriešinti, o tik vykdytumėte, ką kiti žmonės Jums liepia?
4. Ką galėtų pagalvoti žmonės apie Jus, jeigu Jūs tik baugintumėte juos ir lieptumėte atlikti darbus?
5. Kokiais atvejais bendradarbiai ar kiti suaugusieji vieni su kitais elgiasi kaip „baugintojai“?
6. Kokiais atvejais bendradarbiai ar kiti suaugusieji vieni su kitais elgiasi kaip „pataikūnai“?

- Užduotis - 6

Užduoties pavadinimas – Bendradarbiavimas ir pagyrimai (komplimentai)

Užduoties tikslas – ugdytis teigiamą požiūrį kitų atžvilgiu, pasakant komplimentą ir pozityvius dalykus apie kitus, pagirti

Priemonės: 1 kopija su užduotimi ir rašymo priemonė

Užduoties paskirtis – veiklos tikslas yra pagerinti įtikinėjimo įgūdžius

Prisiminkite savo dalyvavimo bendrose veiklose su kitais kolegomis ar darbuotojais, mokantis pilietiškumo patirtį ir užpildykite vaidmenų apibūdinimo lentelę pagal Belbin'o vaidmenų klasifikaciją, nurodydami tokias to vaidmens savybes, kurias jūs patys patyrėte ar pastebėjote realiose gyvenimo situacijose.

Užduoties atlikimo seka: paaiškinti veiklos tikslą. Išdalinti priemones. Apskritimo (ar pasagos) forma išdėstyti kėdes aplink vieną kėdę centre. Vienas iš dalyvių išrenkamas būti „Tuo“, Jis/ji atsisėda į kėdę viduryje rato. Visi grupės dalyviai turi pasakyti po vieną teigiamą dalyką apie žmogų, sėdintį viduryje rato. Tas žmogus turėtų pakartoti visus teigiamus dalykus, pasakytus grupės narių ir pridėti dar vieną pozityvą apie save. Surašykite visus pozityvius dalykus į lentą ir atsakykite į pateiktus klausimu.

Atlikimo reikalavimai – Užduotis atliekama dviem etapais. Padalinkite kopijas, atšviestas ant ryškių spalvotų lapų. Naudokite spalvotas rašymo priemones. Padėkite dalyviams įsitraukti į pokalbį apie kitus. Pavyzdžiui, skatindami pagirti kito žmogaus šukuoseną (kodėl Jūs nepasakote gražių žodžių apie jos/jo šukuoseną); rūbą (argi negraži jos suknelė; kokia graži jos suknelė); pagirti, kaip gražiai jis/ji vakar žaidė beisbolą, pulą ar kt....

Svarbu

Kiekvienos grupės sesijos pradžioje paprašykite kiekvieno dalyvio pasakyti teigiamą dalyką apie savo dieną ir pozityvų komentarą apie save.

Socialiniai ryšiai, bendradarbiavimas ir komplimentai

(<http://www.medinisarkliukas.lt/medine-pasaga>)

Kryptys: pasirinkite vieną žmogų iš savo grupelės būti „Tuo“. Visi kiti grupelės nariai susėda aplink tą išrinktą žmogų pasagos forma. Visi pasako po teigiamą dalyką „Tam“ išrinktajam nariui. Tuomet „išrinktasis narys“ pakartoja visus išgirstus teigiamus dalykus ir dar papildomai pasako pozityvų dalyką apie save.

Būti „Tuo“ išrinktuojų turėtų būti suteikta proga kiekvienam grupelės nariui.

Pateiktame lape surašykite visus išgirstus gražius dalykus, komplimentus apie save.

Jūs esate nuostabus/nuostabi

Įrašykite savo vardą:

Kaip Jūs jautėtės, girdėdami nuostabius dalykus apie save? Parašykite.

Kaip Jūs jautėtės, sakydamas/a gražius dalykus, komplimentus apie save ?

Atliktos užduoties savianalizė

1. Kodėl yra svarbu sakyti teigiamus dalykus apie kitus žmones?
2. Kaip Jūs jaučiatės, kai kažkas neigiamai kalba apie Jus?
3. Kaip Jūs jaučiatės šiandien, išgirdę tiek gražių, teigiamų atsiliepimų apie save?
4. Kas apsunkina Jūsų pozityvų pasisakymą apie kitus?
5. Ką sužinojote apie save?
6. Ką sužinojote apie savo kolegą?
7. Koks buvo šios veiklos tikslas?

2.2. Užduotys, susijusios su profesine veikla, darbo paieška arba karjera

Šioje dalyje yra pristatomos užduotys, kurios susiję su asmens profesine samprata, tobulėjimu ir karjeros siekimu bei vystymu

Užduotis - 1

Užduoties pavadinimas – Kas jums yra mokymasis mokytis?

Užduoties tikslas: siekti išsiaiškinti, kas kiekvienam besimokančiajam yra mokymasis mokytis?

Užduoties paskirtis – užduotis skirta, per praktinius judesius, atskleisti savo mokymosi mokytis supratimą. Grupelę sudaro 5 žmonės. Pagal situaciją gali būti didesnė ar mažesnė. Tai priklauso nuo bendros grupės dydžio.

Priemonės: Paimkite popieriaus lapą, rašiklius, spalvotus pieštukus ar kt. rašymo, spalvinimo priemones.

Atlikimo reikalavimai - Kiekvienas grupelės narys, padėjęs ranką delnu ant popieriaus lapo, turi apibrėžti savo plaštaką. Į kiekvieną (jei netelpa – šalia) iš apibrėžtų 5 pirštų įrašykite atsakymus į 5 klausimus, siejamus su mokymosi mokytis tematika, žinoma, svarbu ir dalyvio vardas. Siūloma susitelkti ties žemiau pateikiama užduotimi. Kiekvienas dalyvis, apvedęs savo plaštaką (delnu žemyn) ties kiekvienu apvestu pirštu pateikia atsakymą.

Užduoties atlikimo seka:

1. **Nykštys** (*pollex*) (<http://lt.wikipedia.org>)

– Vardas

2. **Smilius** (*index*) (<http://lt.wikipedia.org>)

- Apibrėžkite, kas Jums yra mokymasis mokytis?

3. **Didysis** (*medius*) (<http://lt.wikipedia.org>)

- Kokie Jūsų gebėjimai atsiskleidžia mokantis mokytis?

4. **Bevardis** (*anularius*) (<http://lt.wikipedia.org>)

- Kokios asmeninės savybės Jums svarbios mokantis mokytis?

5. **Mažylis** (*digitus minimus*) (<http://lt.wikipedia.org>)

- Kokia vertybė mokantis mokytis Jums pati svarbiausia?

Atliktos užduoties savianalizė

- Aptarkite paveikslą savo grupelėje;
- Kiekviena grupelė pristato savo bendrai atliktą darbą;
- Sugalvokite ir užrašykite ant plakato grupelės pavadinimą;
- Po kiekvienos grupelės pristatymo paveikslai aptariamai, sukabinami ant sienos;
- Daromi apibendrinimai. Gautos bendros išvados surašomos lentoje ar atskirame lape ir aptiriamos;
- Vyksta diskusija, atsakanti į klausimą - *kas yra mokymasis mokytis*.

Užduotis – 2

Užduoties pavadinimas – Profesionalusis ir mėgėjų menas

Užduoties tikslas: išsiugdyti gebėjimą atskirti mėgėjų ir profesionalų kūrybą.

Užduoties paskirtis – suvokti skirtumus tarp profesionalaus ir mėgėjų meno.

Priemonės: kompiuteris, internetas, popieriaus lapai ar užrašų knygelės, rašymo ir spalvinimo priemonės.

Atlikimo reikalavimai – individualiai arba dviese (padiskutuojant), nuosekliai atliekant užduotis ant atskirų lapų užrašyti išgrynintus atsakymus.

Užduoties atlikimo seka: Paėmus du lapus, vieną pažymėti M raide (Mėgėjų menas), o kitą P raide (Profesionalusis menas), interneto pagalba susirasti siūlomas sąvokas. Jas suvokus trumpai pagrindinius dalykus pasižymėti ant popieriaus lapų. Vienoda spalva pabraukti skirtinguose lapuose sutampančius ir panašius dalykus. Raudona spalva pabraukti esminius skirtumus.

Diskusiniai klausimai

1. Susiraskit apibūdinimus, ką reiškia profesionalus menas ir ką reiškia mėgėjų menas?
2. Kokie yra skirtumai tarp jų?
3. Kas juos jungia?
4. Ką reiškia sąvokos „Studija“, „Kapela“, „Ansamblis“, „Festivalis“, „Konkursas“, „Dainų ir šokių šventė“ ir t.t.?

Atliktos užduoties savianalizė

- Įsivertinkite kuriai meno grupei Jūs priklausote. Atsakykite raštu kodėl taip manote/ (Bent 2 priežastis)
- Atsakykite sau, ar tai Jus tenkina? Jei Taip/Ne, tai kodėl?
- Ką sau patartumėte?

Užduotis - 3

Užduoties pavadinimas - Profesionalus teatro menas. Spektaklis

Užduoties tikslas: išryškinti profesionalius teatro pažinimo gebėjimus;

Užduoties paskirtis: Pabandyk pakelti šiais punktais, norint suvokti spektaklį:

Priemonės: kompiuteris, internetas, biblioteka, bilietas į spektaklį, užrašų knygelė ir rašiklis.

Atlikimo reikalavimai:

Užduotis atliekama nuoseklos tvarka. Rekomenduojami trys loginiai etapai: prieš spektaklį, per spektaklį ir po spektaklio.

PRIEŠ spektaklį:

1. Perskaityti pjesę arba inscenizaciją;
2. Pasidomėti autoriaus, režisieriaus, aktorių kūryba ir jos bruožais;
3. Perskaityti (jei yra) apie to paties kūrinio kitas adaptacijas (tam, kad susikurti kuo įvairiapusiškesnį vaizdą);
4. Perskaityti teatro skelbiamą informaciją apie būsimą spektaklį (anonsas, programėlė, kūrybinės grupės atsiliepimai);
5. Pasidomėti pagrindinėmis spektaklio sudedamosiomis dalimis: scenografija, choreografija, vaidyba, gestas, mimika, muzika, turinys.

PER spektaklį:

1. Atkreipti dėmesį į vizualinę spektaklio išraišką ir estetiką;
2. Suvokti turinį ir spektaklyje pasakojamą istoriją (gali būti nuosekli arba chaotiška, iš daugybės skirtingų fragmentų);
3. Atkreipti dėmesį ar muzika atitinka rodomo epizodo nuotaiką, ar ji veikia;
4. Atkreipti dėmesį į dekoracijas ir jų panaudojimą, kostiumus, jų detales, naudojamą butaforiją (kaip ji padeda personažui išreikšti save);

5. Bandyti įsijausti ir susitapatinti su tam tikru personažu, kitu atveju atsiriboti nuo jo veiksenos ir mintyse oponuoti jam, suvokiant kodėl jis taip elgiasi. Kartais atsiriboti nuo veiksmo linijos ir žvelgiant iš šalies, suvokti bendrą visumą;

PO spektaklio:

1. Įvertinti savo emociją – patenkino lūkesčius ar nuvylė matytas spektaklis;
2. Permastyti pagrindinių aktorių veiksmines linijas, jų vaidmenų ypatumus;
3. Diskutuoti su kitu, spektaklį mačiusiu, žiūrovu ir aptarti istoriją, idėją bei mintis, kurias supratote. Diskutuoti apie tai ko nesupratote;
4. Nuspręsti, į kokį sekantį spektaklį eisite.
5. Literatūros bei diskusijų dėka plėsti savo estetinį suvokimą bei brandinti kompetenciją, vertinant spektaklių išliekamąsias vertes ir kokybę.

Atliktos užduoties savianalizė

1. Diskutuokite su kitu, spektaklį mačiusiu, žiūrovu ir aptarkite idėją bei mintis, kurias supratote. Diskutuoti apie tai ko nesupratote.
2. Nuspręstite, į kokį kitą spektaklį eisite drauge.
3. Kaip manote, kokios literatūros ar paskaitų reikėtų Jums, norint plėsti savo estetinį suvokimą bei brandinti kompetenciją, vertinant spektaklių išliekamąsias vertes ir kokybę.

Užduotis - 4

Užduoties pavadinimas- Pažintis su kino ir teatro menu

Užduoties tikslas: Giliau suvokti profesionalaus meno rūšių skirtumus.

Priemonės: Kompiuteris, internetas, užrašų knygelė, rašiklis, Bilietai į kiną ir dramos spektaklį.

Užduoties paskirtis: Sugretinkit dvi meno rūšis. Kino menas daugumai asocijuojasi su pramoga ir emocijomis. Beje, 19 a. sukurti pirmieji kino filmai tarnavo būtent publikos pramogai. Vėliau kinas tapo atskira meno rūšimi. Komercinis kino produktas nereikalauja turinio žinojimo, papildomo pasirengimo. Palikus kino teatrą, stiprus emocijų, sustiprintų 3 D vaizdų įspūdis, staiga išblėsta. Tačiau negalima pamiršti ir taip vadinamo „elito“, avangardinio kino, kuris sulaukia apsiskaičiusio,

išsilavinusio žiūrovo dėmesio, siekiančio, atrasti klausimus į rūpimus klausimus, pamatyti literatūrinio kūrinio ekranizaciją ar tiesiog polemizuoti.

Atlikimo reikalavimai: Nuosekliai pereikite visus etapus.

Kinas (pramoginis)

Pasirengimas

1. Galima tiesiog pasitikėti reklama, kino anonsu ar pasitelkti atsiliepimus apie būsimą reginį.
2. Pasidomėti ankstesniais kino režisieriaus, aktorių darbais bei apdovanojimais.
3. Jeigu filmas remiasi biografiniais faktais, pasidomėti istorija.

Po kino filmo

1. Pasidalinti įspūdžiais ir įvertinti, ar matytas kūrinys, autoriaus darbas, pateisino lūkesčius. Jei TAIP – tai kodėl? Jei NE – taip pat - kodėl?

Pasiruoškite elitinio filmo žiūrėjimui. Po jo palyginkit pramoginio – komercinio ir meninio – elitinio filmo ypatumus ir skirtumus. Abibudinkit sau kuo skiriasi kino filmo ir teatro spektakliai, bei jų stebėjimas. Apibudinimus, savo mintis ar pastebėjimus užsirašykit, o po kurio tai lavinimosi laiko palyginkit dabartines savo mintis su praeity užrašytom. Padiskutuoti su bičiuliu apie tuos skirtumus ir ypatumus.

Teatras (profesionalusis)

1. Išsirinkit norimą spektaklį. Pasidomėti spektaklio žanru, rekomendacijomis, kokiai auditorijai jis skirtas (bilietų kasoje, ar artimųjų tarpe).
2. Susipažinkit su teatro etika (negalima vėluoti, atkreipti dėmesį į aprangą ir pan.)
3. Pasidomėkit spektaklio režisieriaus ankstesniais darbais, aktorių vaidmenimis.
4. Perskaityti literatūros kūrinį, jeigu tai yra inscenizacija ir pan.

Po spektaklio:

1. Iki tol nelankiusiam (arba itin retai lankančiam) teatrą žiūrovui po truputį pradėti plėsti teatrinį akiratį. Pasidomėti internete arba enciklopedijose žinių apie teatro istoriją, teatro svarbą skirtingu laiku, skirtingose šalyse. Suvokit žanrų įvairovę, pasidomėkit teatro repertuaro ištakomis ir naujovėmis, spektaklių stiliais. Nebijokit apie tai diskutuoti su draugais.
2. Palyginkit kino filmą ir teatro spektaklį. Kuris žanras būtent Jums artimesnis? Kodėl?

Atliktos užduoties savianalizė

- Matyto filmo permastymas ir raštu užrašoma trumpa siužeto istorija, atliepanti Jūsų patirčiai.
- Filme/spektaklyje matyto personažo tikslo siekimo būdai ir jų pritaikymas sau konkrečioje susikurtoje situacijoje.
- Kuris žanras (kinas ar teatras) Jus priverčia giliau išgyventi savyje svetimas suvaidintas patirtis?
- Esant galimybei pažiūrėti to paties autoriaus, bet skirtingų režisierių, pastatytą pjesę/filmą. Palyginkite juos. Paanalizuokite skirtumus, suraskite panašumų...

Užduotis - 5

Užduoties pavadinimas- Intuityvaus modelio sukūrimas sėkmingam mokymuisi, siekiant karjeros

Užduoties tikslas: siekti atpažinti savo turimus gebėjimus ir įgūdžius sėkmingam mokymuisi

Užduoties paskirtis: Ši užduotis skirtas sėkmingo mokymosi patirčiai tam tikroje srityje išreikšti. Modelis kuriamas apjungiant sąvokas ir idėjas, panaudojant vaizduotę ar jausmus, metaforas ir tyrinėjimus ir apibendrinant.

Priemonės: popieriaus lapai ar užrašų knygelės, rašymo ir spalvinimo priemonės

Atlikimo reikalavimai

1 Žingsnis – Intuityvumas

Intuityvumas - tai vaizduotės, garsų, jausmų ir tekstūros visuma. Priklausomai nuo Jūsų mokymosi stiliaus, teikiamų prioritetų – Jūs galite matyti, girdėti ar jausti idėjas. Tai –daugiau nei modelis, tai – potyriai. Šio modelio esmė – tai kas abstraktu – paversti apčiuopiamu, konkrečiu. Sukuriamas modelis, tačiau jį galima pildyti, kurti ir tobulinti. Tai tarsi saujelė pagrindinių sąvokų paverčiamų veiksminga patirtimi.

Kaip tai atlikti?

Esate praktiškai su tuo susidūrę, skaitydami mokslinę literatūrą, kurioje autoriai apibrėžia sąvokas. Apibrėžiant sąvoką, skaitytojas mintyse įsivaizduoja, jaučia. Tai postūmis

sukurti paveikslą ar modelį. Visaapimančio (holistinio) mokymosi idėja ir yra susikurti pačiam šį modelį, o Jums į rankas tas modelis nepaduodamas, nepateikiamas. Tad Jūs kuriate, o jei neįsivaizduojate, kaip tai atlikti, pradėti turėtumėte paėmę popieriaus lapą ar užrašų knygelės lapą. Nupieškite keletą ryšių tarp idėjų, sąvokų popieriuje. Rezultatas – ne idealus konstruktas, o supaprastintas modelis. Tas modelis gali būti netikslus, tai rezultatas, kurį galima pataisyti.

Šio žingsnio esmė – sudėtingas idėjas išreikšti paprasčiau, nes Jūsų mintys yra spartesnės negu galite įsivaizduoti, o popieriaus lapas ir rašymo bei kitos priemonės ne visuomet tai padės lengviau atlikti. Tad modelio kūrimo procesas yra Jūsų pasirinkimas.

2 Žingsnis - Metaforos

Neužtenka sukurti modelį. Reikia susieti jo dalis. Čia padeda **metaforos**. Metafora – literatūrinis terminas, kai norite susieti du skirtingus dalykus, kurie net atrodo nesusiejami. Metafora padeda susieti nesusiejamus dalykus, ypač tuomet, kai Jums trūksta apie juos informacijos. Kaip pavyzdys galėtų būti palyginimas (Teatras yra meno ir kultūrinio sąmoningumo gaminys). Metafora padeda sujungti prieš tai buvusias mintis su naujomis, ypač tuomet, kai trūksta informacijos iš jau turimo jūsų modelio.

Kaip kurti metaforą?

Pateikiamas pavyzdys. Siekiant lavintis Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi gebėjimus, galima kurti metaforas, siejant tokius dalykus kaip mokymas/is ir pilietiškumo ugdymas, aplinka ir kultūrinis sąmoningumas kt.

Kaip mokotės kažką naujo žaiskite žaidimą „**Tai man primena...**“. Ant didelio popieriaus lapo surašote idėjas, ką Jums primena nauja sąvoka; surašote ar išvardinate. Netgi tos idėjos gali būti visai paprastos ir absurdiškos, atrodyti, kad nėra ryšio su nauja sąvoka, reiškiniu. Svarbi sąsajų idėja, susieti tai, kas atrodo ir net nesusiejama.

Jei suprantate ugdymą, tuomet mokantis pilietiškumo ugdymosi, sąvokos padeda suprasti asmenybės pilietiškumo ugdymąsi. Jei matote, kad konstruktas silpnas, galite užpildyti trūkstamas ar silpnas vietas. Tai galite daryti iš savo stipriosios pusės, panaudoti tuos terminus, ką gerai suprantate (meno, mokymosi ar asmenybės ugdymosi ir pan.). Galite sieti tokius dalykus: pilietiškumas ir teatras; problemos, susijusios su gebėjimu mokytis, spręsti pasinaudojant ugdymo terminais. Taip sukuriami pakaitalai, nebūtinai idealūs modeliai.

3 Žingsnis – Tyrinėjimas

Tyrimas – tai sukurto modelio, konstrukto, metaforų patikrinimas, klaidų paieška. Modelio „skiautelės“, kurios nebūtinai akcentuoja tai, ką išmokote, čia ypač svarbu užpildyti tuščias,

nesuprantamas naujojo dalyko vietas. Tyrimas yra mažiau reikalingas, jei griežtai laikotės pirmojo ir antrojo žingsnių, nuoseklumo. Naudodamiesi pirmuoju ir antruoju žingsniu, nors ir atsiradus tuščioms, neaiškioms modelio vietoms, Jūs siekiate tikslo ir užlipdote nežinojimo spragas. Tyrimas padeda sugrįžti atgal ir patikrinti ar neliko klaidų. Ir tuo atveju, kai Jūs tikrai norite įsisavinti naują medžiagą, grįžimas atgal svarbus, o tyrimas padeda pataisyti klaidas. Pavyzdžiui, egzamino metu nežinote tikslaus atsakymo, bet žinote aplinkinius kelius, kuriais galite ateiti iki teisingo atsakymo. Tad testavimas svarbu, nes jis atskleidžia tai, ko dar nežinote, ar kokios informacijos Jums trūksta. Tačiau, jeigu nuodugniai taikėte pirmąjį ir antrąjį žingsnį, trečiasis bus taip pat įveikiamas.

Kaip tirti?

Klausimai, testavimas, užduotys – tai būdai, padedantys pamatyti spragas. Holistinio mokymosi principas pabrėžia konstrukto sudarymą, o tam tikri klausimai padeda užpildyti, išbaigti neaiškias jo vietas. Tad klausimai turėtų būti labiau praktiniai. Atsakymai į juos – tai trūkstamų „skiautelių“ atradimas, tuščių vietų užpildymas.

- Jeigu kyla begalė klausimų, tuomet vertėtų grįžti atgal ir peržiūrėti konstruklą, kažką supratote ne taip. Vertėtų paskaityti, bet tai neturėtų būti „kalimas“, mokymasis mintinai. Susidaryti vaizdinį, konstruklą, modelį – tai tokio mokymosi esmė, metafora – mokymosi sustiprinimui, o tyrimas – pačių neaiškiausių vietų patikslinimui. Tad tokiu būdu, naudojantis visais trimis žingsniais, surandamas atsakymas į iškilius klausimus. Besimokančiajam nereikia valandų valandas mokytis ir „kalti“. Teisingai sudarytas konstruktas padeda sėkmingiau mokytis ir suprasti naują dalyką, o klausimai, testai – užtvirtina naujas žinias. Holistinio mokymosi principai leidžia pozityvų rezultatą pasiekti per trumpesnę laiką.

Atliktos užduoties savianalizė

- Kaip išdėstysite, sujungsite, nuspelvinsite ar kitaip pavaizduosite idėjas, kokia forma jas išreikšite?
- Kaip gali padėti metaforos mokymuisi?
- Kodėl reikalingas tyrinėjimas?
- Ar jums pavyko atpažinti save, kaip jums sekasi mokytis?
- Ar labai daug laiko reikia skirti tokio pobūdžio mokymuisi?

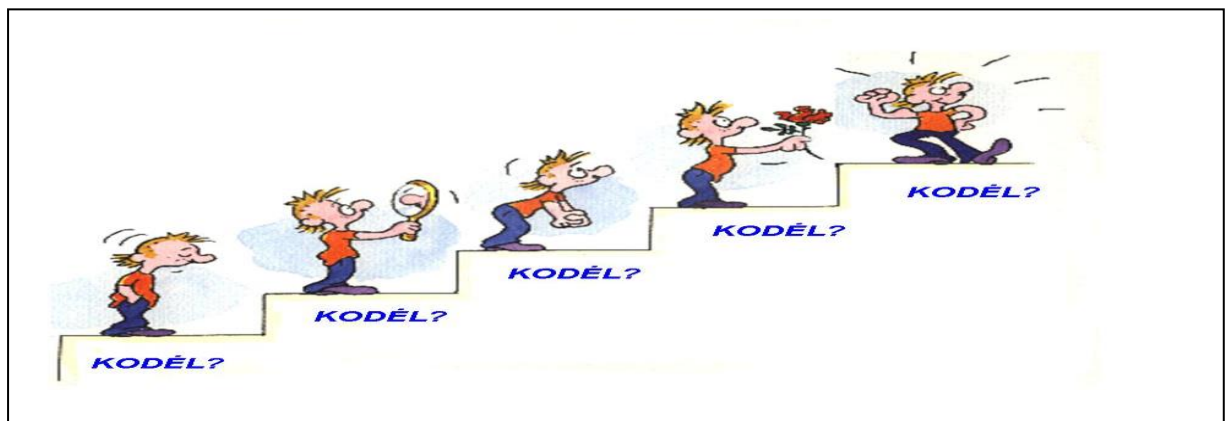
Užduotis - 6

Užduoties pavadinimas –Ko reikia sėkmingai karjerai? – Penki „Kodėl“

Užduoties tikslas – patikrinti asmeninį meno poreikį. (šalia teiginio parašykite skaičių, kiek kartų tai darėte).

Užduoties paskirtis – Ši užduotis skirta asmens kultūrinio sąmoningumo saviugdai, savivertės stiprinimui ir meno supratimui, siekiant sėkmingos karjeros.

Atlikimo reikalavimai –

PENKI „KODĖL?“

1. Susiskirstoma į grupes po 4-5 žmones.
2. Kiekviena grupelė gauna didelį lapą ir lipnių lapelių.
3. Ant lapo kiekviena grupė nusipiešia 5 laiptelius (kaip paveikslėlyje).
4. **Darbas grupėje.** Grupė pasikalba ir pasirenka mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi problemą, kurią jų manymu reikia spręsti arba susiaurinti, nes ji yra per plati.
5. Problema užrašoma lapo apačioje. Iškeliamas pirmasis „**Kodėl?**“.
6. Kiekvienas grupės dalyvis atsakymą individualiai užrašo ant lipnaus lapelio.
7. Visi grupės nariai sudeda ant stalo lapelius, padiskutuoja ir išrenka geriausią atsakymą arba suformuluoja naują, kurį užklijuoja ant pirmojo laiptelio.
8. Taip pat atliekamas ir antrasis žingsnis (individualiai, grupėje).

9. Atsakymus į trečiąją, ketvirtąją ir penktąją „**Kodėl?**“ suformuluoja tardamiesi grupėje (po vieną jau nebedirbama). Tinkamiausi atsakymai priklįuojami ant atitinkamų laiptelių.

10. Suformulavus paskutinį atsakymą, jis užrašomas ant penktojo „**Kodėl?**“ ir ant atskiro A4 lapo.

Vienas dalyvis iš grupės (**svečias**) eina į kitą grupę (**konsultantų**) konsultacijai.

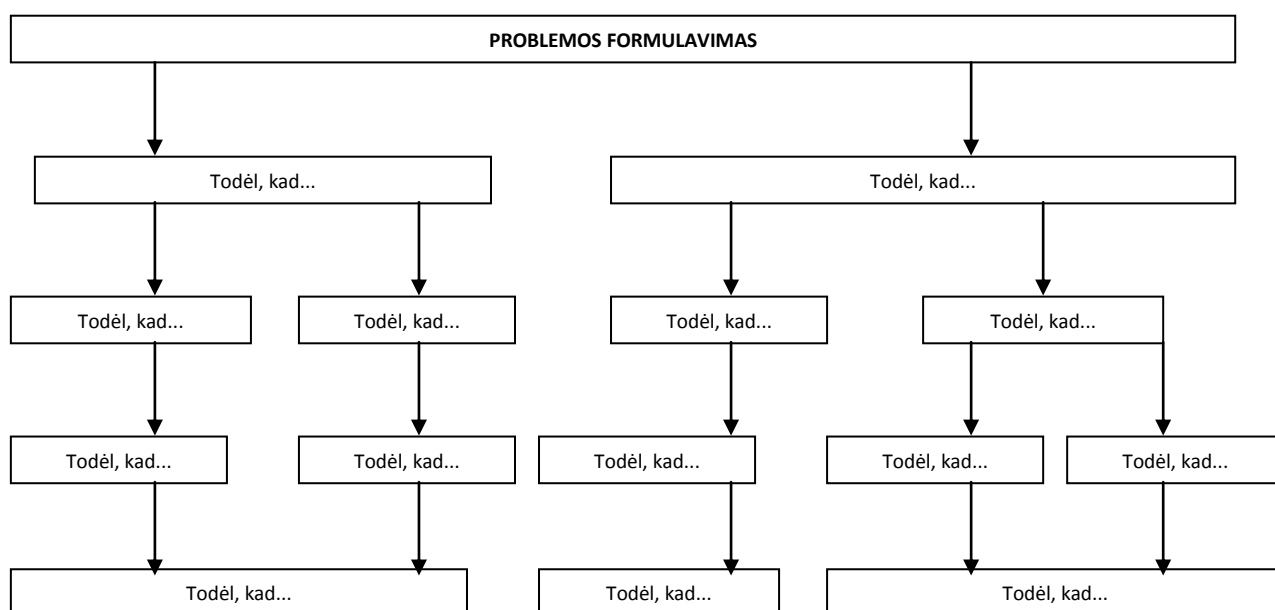
11. Konsultacija.

12. Vienas asmuo paskiriamas raštininku, kuris užrašys pasiūlymus. Svečias pateikia savo problemą ir klausia:

- Ar formuluotė suprantama?
- Kaip konsultantai supranta problemos formuluotę?
- Ar imtųsi taip suformuluotą problemą spręsti?
- Kokie būtų pirmieji žingsniai problemai spręsti?

13. Konsultuodamasis svečias savo pateiktą problemą vėl analizuoja. Konsultantai užduoda penkis kartus klausimą „**Kodėl?**“. Raštininkas fiksuoja konsultacijos eigą.

14. „Svečias“ grįžta į savo grupę. Grupėje tariamasi ir, esant reikalui, jeigu grupė gavo vertingų patarimų, tobulinamas ankstesnis penktasis atsakymas. Jis užrašomas lapo viršuje.

Atliktos užduoties savianalizė

Aptarimas. Lapus pakabiname, trumpai pristatome. Apibendriname. Tikriausiai iškils problema, kad iš kelių tinkamų atsakymų buvo sunku išsirinkti vieną. Tada paaiškiname kitą galimą variantą su keliais atsakymais.

2.3. Užduotys, susijusios su dalyvavimu visuomeninėje veikloje

Šioje dalyje ir pateiktos užduotys, kurios jums padės įsivertinti, kaip jums sekasi mokytis ir ar lavintis asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetenciją, dalyvaujant visuomeninėse veiklose. Užduočių įvairovė, leis jums giliau suvokti ir plačiau pažvelgti pilietiškumo ugdymąsi.

Užduotis - 1

Užduoties pavadinimas – Besimokančiojo visuomeninis dalyvavimas

Užduoties tikslas: Nustatyti savo dalyvavimo socialinėje ir visuomeninėje veikloje poreikius ir privalumus.

Užduoties paskirtis –Atlikite individualiai, bet aptarkite ir diskutuokite su kolegomis.

Priemonės: Rašymo, spalvinimo priemonės.

Atlikimo reikalavimai - Padėkite varnelę prie Jums tinkančio atsakymo.

Užduoties atlikimo seka:

Visuomeninės veiklos	Visada	Kartais	Niekada
Aš valgau pietus su draugais			
Aš dalyvauju bendruomeninėje veikloje			
Aš prisijungiu prie įvairių klubų ar organizacijų veiklos			
Aš atlieku savanorišką darbą bendruomenėje: savanoriauju			
Aš praleidžiu daug laiko su savo šeima			
Aš daug bendrauju telefonu ar rašau laiškus			
Aš dalyvauju religinių bendruomeninių organizacijų veikloje			
Aš leidžiu savo laiką su draugais			
Aš sportuoju			

Aš einu į kultūrinius renginius			
---------------------------------	--	--	--

Socialiniai įgūdžiai	Visada	Kartais	Niekada
Aš esu draugiška, -as			
Aš sakau komplimentus kitiems			
Aš daug juokiuosi			
Esu geras (-a) klausytojas (-a)			
Prieš pradėdant kalbėti, laikiu savo eilės, nepertraukinėju kitų			
Aš pasakau žmonėms apie savo jausmus: kad kažkas man patinka, kad kažką myliu			
Aš esu sąžininga, -as			
Aš gerai sutariu su kitais			
Aš dalinuosi ir atsižvelgiu į kitų nuomonę			
Aš galvoju kaip kitas (-a) galėtų jaustis			

Socialumo ir visuomeniškumo	Visada	Kartais	Niekada
Yra žmonės, kurie man padeda			
Aš turiu draugų su kuriais bendrauju			
Aš gerai apie save galvoju.			
Jaučiu kad turiu kažkam priklausomybę (pvz. bendravimui, dalyvavimui organizacijų veikloje, savanoriavimui ir kt.).			
Aš pasitikiu savo draugais			
Aš esu tikras dėl savęs: dėl savo padarytų sprendimų, dėl savo poelgių			
Aš jaučiu, kad mano šeima rūpinasi manimi			
Aš jaučiuosi sveikas			
Aš pasirūpinu savimi			
Aš gaunu komplimentus			

BENDRAS REZULTATAS

Vertinimo charakteristikos

Žemiau 12 Mažai išvystytas socialumas ir visuomeniškumas

12 – 23 Gana žemo lygio socialumas ir visuomeniškumas

24 – 35 Subalansuota (nei žemo lygio, nei aukšto lygio) socialumas ir visuomeniškumas

36 – 47 Gana aukšto lygio socialumas ir visuomeniškumas

48 – 60 Aukšto lygio socialumas ir visuomeniškumas

☐ **Kurioje lentelėje Jūs daugiausiai pažymėjote „visada“?**

o Socialinės veiklos

o Socialiniai įgūdžiai

o Socialinės sąveikos/bendradarbiavimo nauda

□ **Ką Jūs sužinojote apie save iš šios užduoties. Pakomentuokite.**

Atliktos užduoties savianalizė

1. Kokiose socialinėse ir visuomeninėse veiklose Jums labiausiai patinka dalyvauti?
2. Ką Jūs sužinojote apie save atlikdami šią užduotį?
3. Kodėl yra svarbu dalyvauti socialinėse ir visuomeninėse veiklose?
4. Kokios yra pasekmės izoliuojant/atskiriant save nuo kitų žmonių?
5. Nei vienas mūsų nėra tobulas. Kuris socialinis įgūdis ar įgūdžiai, esantys sąrašė yra tie, kuriuos tu labiausiai galėtum tobulinti?

Užduotis - 2

Užduoties pavadinimas – Pasiruošimas parodos lankymui

Užduoties tikslas: Kultūrinis prusinimasis

Užduoties paskirtis –suvokti saviruošos būtinumą, norint giliau patirti meno galią.

Priemonės: Kompiuteris, internetas, užrašų knygelė, rašiklis.

Atlikimo reikalavimai – nuosekliai

Užduoties atlikimo seka: Internetinėse naršyklėse susiraskite informaciją apie autorių, jo kūrybos manierą, stilių... surinkite reikalingą informaciją, ją sukonkretinkite. Priklausomai nuo autoriaus kūrybos braižo, suraskite surinktos informacijos pateikimo formą Jūsų bičiuliams. Parodą lankykite su Jūsų surinkta grupe, pasitelkiant gido paslaugas.

1. Lankydamasis parodoje kiek galima visapusiškiau išanalizuokite vieną pasirinktą meno kūrinį.
2. Ar norėtumėte įsigyti analizei pasirinktą meno kūrinį? Jei Taip, sukonkretinkite bent 2 priežastis, kodėl norėtumėte įsigyti?

3. Kokį poveikį pajutote po parodos?
4. Kokie jausmai užvaldo Jus mąstant apie analizuotą meno kūrinį?

Atliktos užduoties savianalizė

- Ar norėtumėte išreikšti save taip, kaip galėjo išreikšti savo mintis Jūsų pasirinkto meno kūrinio Autorius?
- Jei Taip, tuomet atsakykite į šį klausimą raštu, pasižymint mintis papunkčiui knygutėje.
- Po kelių dienų grįžkite prie tų minčių permastymo.
- Pabandykite spalvotų pieštukų dėka nupiešti analizuotą meno kūrinį. Atsakykite, kaip jis Jums pavyko? Po kelių dienų pakartokite tai iš naujo? Nekritikuokite savęs, o analizuodami suvokite trūkumus. Kas 2-3 dienos vis pakartokite tai iš naujo.
- Ar norėtumėte, kad kada nors būtų suorganizuota Jūsų meno darbų paroda?

Užduotis - 3

Užduoties pavadinimas – Socialinė interakcija ir parama ugdant asmenybės pilietiškumą

Užduoties tikslas: padėti įgyti pasitikėjimą žmonėmis, kurie gali būti pilietiškai ir vystyti paramą

Užduoties paskirtis – naudojant šią veiklą yra siekiama padidinti pasitikėjimą žmonėmis, kurie gali padėti ir žinoti vietas, kur galima kreiptis, gauti reikiamą pagalbą

Priemonės: po lapų užduočių kiekvienam dalyviui. Taip pat keletas „telefonų knygu“

Atlikimo reikalavimai - paaiškinamas veiklos tikslas. Padalinamos priemonės. Dalyviai turi parašyti atsakymus į klausimus lape. Diskusija, susijusi su atsakymais į klausimus vyksta grupėje, organizuojama grupinė diskusija.

Užduoties atlikimo seka: Kūrybiškumui skatinti panaudojami spalvoti pieštukai. Besimokantieji skatinami teikti pagalbą vienas kitam. Kiekvienam dalyviui paskiriamas partneris/ė. Leidžiama naudotis telefonų, informacine knyga, ieškant pagalbos vietų.

Užduoties atlikimui naudojami šie diskusiniai klausimai:

1. Kiek žmonių, galinčių Jums padėti, įvardintumėte?
2. Kaip Jūs jaučiatės, žinodami, kad yra žmonių, galinčių Jums padėti?
3. Kur ieškosite pagalbos, kur yra tos vietos?

Interakcija ir parama

Vardas:

Data:

Instrukcijos: į tam skirtas vietas įrašykite Jums galinčių padėti žmonių vardus, nebūtina užpildyti visas eilutes

Tėvai ar globėjai	
Broliai, seserys	
Kiti šeimos nariai	
Mokytojai ar mentorai	
Konsultantai, gydytojai ar psichoterapeutai	
Klubo, komandos, Bažnyčios nariai	
Slaugė	
Draugas, draugė	
Kiti	

Atliktos užduoties savianalizė

1. Ar galite išvardinkite vietas, kur galėtumėte kreiptis pagalbos?
2. Yra daug žmonių, į kuriuos galite kreiptis pagalbos. Kaip jaučiatės tai žinodami?
3. Ar jūs jaučiatės pilietiškai kai padedate kitam?

3. Baigiamasis modulio žodis

Mieli suaugusieji, kurie vartysite šį leidinį ir atliksite lavinimosi užduotis. Modulio *Mokymosi, asmenybės ir pilietiškumo ugdymosi kompetencijos* atvejuose ir lavinimosi užduotyse norėjome trumpai stabtelėti. Pirmiausiai, stengėmės, kad besimokančiajam nebūtų nuobodu ir nepareikalautų ilgų laiko sąnaudų. Todėl užduotys yra trumpos, kai kada žaismingos. Mes siekėme apjungti mokymosi mokytis ir kultūrinio sąmoningumo kompetencijų gebėjimus, todėl lavinimosi užduotys turi platų asmeninį, profesinį ir visuomeninį gyvenimo kontekstą.

Autoriai rengė atsakingai, patys išbandydami individualiai ir kitais suaugusiais kiekvieną užduotį, tačiau kritiką visad priimame kaip tobulėjimo faktą.